

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศกำลังพัฒนาต่างมุ่งจะพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ ปัจจุบันที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคือประชากร ดังจะเห็นได้ว่า การเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในอัตราที่สูง โดยเฉพาะในชนบท ทำให้ประเทศไทยมีประชากรมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถิติในปัจจุบันประชากรของประเทศไทย มีจำนวน 47 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีสตรี 23.1 ล้านคน หรือ ประมาณร้อยละ 49.6 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 231) ดังนั้นเราสามารถพัฒนาสตรีให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ และเป็นแม่บ้านที่พัฒนาครอบครัวได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยก็คงจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

ในอดีตการศึกษาของไทยผูกพันอยู่กับวัด โดยมีพระเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษา เช่น ผู้ชาย จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งพระองค์ได้ทรงเริ่มจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาการต่าง ๆ อย่างมีระบบ ระเบียบแบบแผน การศึกษาจึงได้เริ่มเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าเรียน นับว่าสตรีมีโอกาสดำเนินการศึกษาจากความรู้มาก อย่างไรก็ตามแม้การศึกษาในระบบโรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ชายและหญิงเข้าศึกษาได้เท่าเทียมกัน แต่ยังมีสตรีเรียนอยู่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะค่านิยมในสังคมยังเห็นว่าสตรีควรเป็นภรรยาที่ดี มีหน้าที่อยู่เฉพาะในบ้าน เช่น ดูแล บ้านเรือน ปรนนิบัติสามี เลี้ยงลูก จึงไม่ควรเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามแบบสมัยใหม่ซึ่งไม่เกี่ยวกับหน้าที่แม่บ้าน โดยเฉพาะสตรีในชนบท ซึ่งเป็นสตรีส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากจะต้องดูแลงานบ้านแล้ว ยังต้องทำงานในไรนา โดยไม่ได้รับค่าจ้าง เพราะถือว่าเป็นงานของครอบครัว สตรีกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่คอยการศึกษา และไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูง

จากสถิติประชากรไทยเคยเข้าเรียนในปี 2521 มีสตรีอยู่ 4,943,240 คน ชาย 3,822,040 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2521 ก : 7) และในปีเดียวกันจำนวนสตรีที่ไม่เคยเข้าเรียนในเขตเทศบาลมี 530,900 คน ในขณะที่สตรีที่ไม่เคยเข้าเรียนนอกเขตเทศบาล มี 4,412,340 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2521 ข : 9)

ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สตรีจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการหารายได้ใ้ครอบครัว สตรีจึงออกทำงานนอกบ้านมากขึ้น บทบาททางเศรษฐกิจของสตรีในปัจจุบันจึงมีมาก ประกอบกับตลาดแรงงานเองก็เปิดโอกาสให้สตรีเข้าร่วมตลาดแรงงานมากขึ้น สตรีจึงทำงานอยู่ในวงการต่าง ๆ ทั้งเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม และบริการต่าง ๆ อย่างไรก็ตามสตรียังขาดความรู้ในการคิดแก้ปัญหา และความรู้พื้นฐานในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ยังมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะปรับปรุง และพัฒนาอาชีพหลักที่ทำอยู่ให้ก้าวหน้า อันจะเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้ทันต่อสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ และยังคงขาดความรู้ที่จะใช้เวลาว่างในการประกอบอาชีพเสริม หรือการทำงานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้ และช่วยพัฒนาสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนขาดความรู้ทักษะอาชีพในการประกอบอาชีพอีกด้วย ทำให้สตรีส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีคุณภาพทำไร่มือ และไม่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเท่าที่ควร สตรีบางส่วนก็ต้องทำงานที่ไม่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย เช่น กรรมกร หรือต้องประกอบอาชีพที่เสื่อมเสียศีลธรรม เช่น อาชีพโสเภณี ก่อให้เกิดปัญหาตามมาทั้งในด้านสิทธิ ความเสมอภาคในโอกาสความก้าวหน้า กางาง และสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากนี้ สตรียังต้องประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงบทบาทในครอบครัว เมื่อต้องออกทำงานนอกบ้าน ทั้งนี้เพราะสังคมไทยยังคงยึดถือค่านิยมเดิม แม้สภาพเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปแล้ว นั่นก็คือ สตรีต้องเป็นแม่บ้าน ประนินยิตี สามี เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย และจิตใจเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป ตลอดจนควบคุมดูแลการใช้จ่ายของบ้าน ดูแลเพิ่มรายได้ ขณะเดียวกันก็ต้องลดรายจ่ายไปด้วย ซึ่งหน้าที่ทั้งนี้มีความสำคัญมาก เพราะภาระหนักตกอยู่กับมือของครอบครัว ทั้งทางบวก และทางลบ แม่บ้านเป็นเสมือนรัฐมนตรีคลังของครอบครัว ฉะนั้นถ้าแม่บ้านไม่รู้จักหลักศตเศรษฐกิจศาสตร์ และปฏิบัติตามโดยเหมาะสม ไม่รู้จักเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้า รวมทั้งการเก็บออมทรัพย์ก็จะกอบั่นสิ้น

ให้ครอบครัว ในสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การที่สตรีต้องออกทำงานนอกบ้าน จึงทำให้บทบาทงานบ้าน ซึ่งเป็นงานที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคม คำนึงมิได้เห็นว่าสตรีควรจะเป็นแม่บ้านยังมีผลทำให้สตรีโดยเฉพาะ สตรีชนบทยังไม่ออกจากงานบ้านมีบทบาททางสังคมและการเมืองอีกด้วย

รัฐบาลเองก็ได้พยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหามาเป็นระยะเวลาานาน และตระหนักดีว่าสตรีเป็นปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการพัฒนาคนใหม่คุณภาพนั้นยอมทำใ้ใคร่ควยการใ้การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน แต่เมื่ออัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับสูง และวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงไม่สามารถจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนได้เพียงพอ และทั่วถึงใ้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ทำให้การศึกษานอกระบบ-โรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้นทุกปี หน่วยงานรัฐบาลต่าง ๆ ก็ใ้แรงจูงใจการศึกษานอกระบบโรงเรียนใ้แก่สตรีแพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อใ้ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยการใ้ความรู้ทั่วไปทุก ๆ ด้าน ความรู้ทางด้านอาชีพ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านอาชีพเพื่อใ้เขานำความรู้ไปประดิษฐ์ของใ้เป็นการประหยัด หรือทำขายเป็นการเพิ่มพูนรายใ้ใ้ครอบครัว และยังใ้ความรู้แก่สตรีเพื่อใ้ยกเป็นอาชีพใ้กัด้วย ในทางสังคมก็ใ้ความรู้ในการพัฒนาชุมชนเพื่อใ้สตรีมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย ศิลปวัฒนธรรม โดยหน่วยงานรัฐบาลต่างก็มุ่งที่จะยกระดับความเป็นอยู่ฐานะทางเศรษฐกิจ จิตใจ วัฒนธรรมและสมรรถภาพของสตรีไทยในปัจจุบันที่ใ้เป็นมารดาและสมาชิกใ้ครอบครัวใ้ดีขึ้น เพื่อความสุขของครอบครัว ความเสมอภาคในการทำมาหากิน และในทางการศึกษา สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการเทคโนโลยีต่าง ๆ

ใ้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) รัฐบาลใ้เน้นความสำคัญของการพัฒนาสตรีว่าเป็นงานเร่งด่วน และกำหนดใ้สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษใ้การพัฒนาสังคม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมใ้สตรีมีสถานภาพดีขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และมีส่วนร่วมใ้ในทุกกลไก

การพัฒนา ตลอดจนวางนโยบายและมาตรการเฉพาะด้านในการพัฒนาสตรี (สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ 2526 : 26)

ในปัจจุบันจึงมีหน่วยงานรัฐบาลหลายแห่งที่มีบทบาทในการให้การศึกษแก่สตรี เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม หน่วยงานเหล่านี้บางแห่งก็ให้การศึกษแก่กลุ่มเป้าหมายสตรีโดยเฉพาะ บางแห่งก็ให้การศึกษแก่ประชาชนทั่วไป โดยมี สตรีร่วมอยู่ด้วย บางแห่งก็มีโครงการพัฒนาสตรีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม บางแห่งก็มีโครงการพัฒนาสตรีด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีการประสานงานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งในระดับวางแผน และปฏิบัติ จึงจะทำให้การศึกษแก่สตรีทั่วถึงและรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาว่าหน่วยงานรัฐบาลแต่ละแห่งมีบทบาทในการให้การศึกษแก่สตรีมากน้อย และกว้างขวางเพียงไร สามารถช่วยให้สตรีพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้เพียงไร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลมีความคิดเห็นอย่างไรว่าหน่วยงานของตนมีบทบาทในการให้การศึกษแก่สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากน้อยเพียงไร ตลอดจนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานให้การศึกษแก่สตรีอย่างไรบ้าง

ผลการวิจัยนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงานรัฐบาลในการปรับปรุงบทบาทของตนในการจัดการศึกษาให้แก่สตรี ตลอดจนแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้การศึกษแก่สตรี ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสตรีโดยส่วนรวมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษแก่สตรีไทย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในการให้การศึกษแก่สตรีไทย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษแก่สตรี เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytic Discription) โดยวิธีการวิจัยเอกสาร สัมภาษณ์ และสำรวจ

1. วิจัยเอกสารและสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการศึกษาคนควาในเรื่องบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมจากเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานรัฐบาลทั้ง 10 แห่งเพิ่มเติมจากการคนควาเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัย รวมทั้งยังสัมภาษณ์ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ อีกด้วย โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์หลังจากได้ศึกษาคนควาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ แล้ว ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล

2. การศึกษาแบบสำรวจ ผู้วิจัยทำการศึกษาคนควาในเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานรัฐบาลเกี่ยวกับบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยศึกษาบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยวิธีการคนควาจากเอกสาร การสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์เพื่อประมวลความคิดเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การวิจัยแบบสำรวจ

1. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด สำหรับ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล โดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่ว ๆ ไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ส่วน เกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการให้การศึกษาแก่สตรีไทย

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่านตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 20 คน แล้วนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามในภาษาไทย เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรต่อไป

4. การเลือกตัวอย่างประชากรเป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลรวม 5 กระทรวง ได้ประมาณ 286 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ตารางร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรีไทย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ความถี่สัมพัทธ์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขอทกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่าคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึงกิจกรรมเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงาน
ด้านการให้การศึกษาระดับสูง เพื่อพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของหน่วยงานรัฐบาล

หน่วยงานรัฐบาล หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ
ในการให้การศึกษาระดับสูง เพื่อพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ กรมการศึกษานอก
โรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กรมการพัฒนาคูสมชุน กรมประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์
กรมแรงงาน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

การศึกษา หมายถึง การศึกษาแกระบบ อันใดแก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น
เพื่อความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติแก่ผู้เรียน

เจ้าหน้าที่ หมายถึง ข้าราชการประจำที่ทำงานประจำอยู่ในหน่วยงานนั้น ๆ
เฉพาะในกรุงเทพมหานคร

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาทั้งลักษณะนิมิตาน
(Positive) คือพอใจและนิยมชมชอบ และลักษณะนิเสธ (Negative) คือ
ไม่พอใจ ไม่สนใจ

สตรี หมายถึง สตรีที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นเกณฑ์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการจัดการศึกษาให้แก
สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมว่าช้าชอน หรือบกพร่องตรงไหน อย่างไร อันจะเป็น
ประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐบาลในการปรับปรุงบทบาทของคน ในการจัดการศึกษาให้แก
สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. ทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลเกี่ยวกับบทบาทของ
หน่วยงานรัฐบาลในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะเป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อใหปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

3. ประมวลปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานรัฐบาลในการจัดการศึกษาให้แก
สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการแก้ปัญหา
ต่อไป

4. เป็นแนวทางในการศึกษาคนควา และวิจัยต่อไป